

Bahar SARIBOĞA AKCA
Doç., Ordu Üniversitesi, baharsariboga@odu.edu.tr, Ordu-Türkiye
ORCID : 0000-0002-0902-344X

Damla EKİZ
Yüksek Lisans Öğrencisi, damlaekz5@gmail.com, Ordu-Türkiye
ORCID: 0000-0001-7062-8942

Albert Roussel'in Flüt Çalışmaları Özelinde "Joueurs De Flute" Eseri Üzerine Bir İnceleme¹

Özet

Fransa'nın önde gelen bestecilerinden biri olan Albert Roussel'in müzik stili çeşitli geleneklerden, gezilerinden ve çağdaş gelişmelerden yararlanarak karma bir stile sahiptir. Bestecinin 1924 yılında flüt ve piyano için yazmış olduğu dört küçük bölümden oluşan *Joueurs de Flute op. 27* adlı eseri hem Doğu hem de Batı etkisinin bir arada hissedildiği bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Roussel, eserin her bir bölümünü mitolojide ve edebi eserlerde yer alan flüt çalıcıları Pan, Tityre, Krishna ve Monsieur de la Pejaudie isimleriyle adlandırmış ve bu bölümleri zamanın ünlü flütistleri; Marcel Moyce, Gaston Blanquart, Louis Fleury ve Philippe Gaubert'e adanmıştır. Bu çalışma, Albert Roussel'in yaşamı, müzik stili ve bestecinin hem Doğu hem de Batı müziğinin egzotik yaklaşımla makamsal etkilerinin görüldüğü bir örneği olarak flüt repertuarında önemli bir yeri olan *Joueurs de Flute* adlı eseri üzerine bir inceleme yapmayı amaçlamaktadır. Çalışma, tarama modeli betimsel bir çalışmadır. Roussel'in müzikal yaşantısı ve eserlerine yönelik veriler doküman inceleme tekniği ile toplanmış, Roussel'in "Joueurs de Flute" adlı eserinde kullandığı teknik unsurlar yorumsal açıdan incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Albert Roussel, Joueurs de Flute, flüt

A Review On Albert Roussel's Work Joueurs De Flute With A Special Reference To His Flute Works

Abstract

The musical style of Albert Roussel, one of France's leading composers, has a mixed style, drawing from various traditions, his travels and contemporary developments. The composer's work, *Joueurs de Flute op 27*, consisting of four small movements, written for flute and piano in 1924, appears as a work in which both Eastern and Western influences are felt together. Roussel named each section of the work with the names of the flute players in mythology and literary works: Pan, Tityre, Krishna and Monsieur de la Pejaudie, and these sections were named by the famous flutists of the time; It is dedicated to Marcel Moyce, Gaston Blanquart, Louis Fleury and Philippe Gaubert. This study aims to make an examination of Albert Roussel's life, musical style and the composer's work *Joueurs de Flute*, which has an important place in the flute repertoire as an example of the modal effects of both Eastern and Western music with an exotic approach. The study is a descriptive study with a survey model. Data regarding Roussel's musical life and works were collected using the document analysis technique, and the technical elements used by Roussel in his work "Joueurs de Flute" were examined from an interpretative perspective.

Keywords: Albert Roussel, Joueurs de Flute, flute.

¹Bu çalışma 2021 yılında Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı bünyesinde Doç. Bahar Sariboğa Akca danışmanlığında yürütülen yüksek lisans öğrencisi Damla Ekiz'in "İzlenimcilik Akımının Flüt Repertuarına Yansımaları" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

1.Giriş

Albert Roussel, besteciliğinin yanı sıra aynı zamanda bir denizci olarak dünyayı gezme fırsatı bulmuş, bu sayede Güney Asya ve Uzak Doğu'ya yaptığı seyahatler esnasında doğu müziğinden çok etkilenmiştir. Roussel' in müzik stili her ne kadar belirli bir üsluba bağlı kalmayan bağımsız bir stil olsa da olgunluk yıllarına kadar izlenimci renklerle çalışmış ve kontrpuanlı Debussy olarak tanımlanmıştır. Albert Roussel, çalışmalarında izlenimci ve Debussy etkilerin yanı sıra neoklasik etkilerle barok dönemin ünlü Fransız besteci Ramaeu etkisinde de kalmıştır. Roussel, öğretmeni D'Indy'nin ve Hindistan'a yaptığı seyahatler neticesinde oryantalist etkileri de müziğine net bir biçimde yansıtmıştır. Bunun yanında modern dünyanın gelişmelerine uyum sağlayarak yeni renkler, tınılar arayışında olmuş, modern teknikleri de eserlerinde işlemiştir. Tüm bu etkilerin birleşimi besteciye özgün bir yere koymaktadır.

Roussel, oluşturduğu özgün stil ile çeşitli çalgı grupları için çalgısal ya da sözlü müzik örnekleri ortaya koymuştur. Bu anlamda flüt repertuarına da dokuz oda müziği çalışmasıyla katkı sunmuştur. Özellikle oda müziği çalışmalarında piyano, şan, yaylı çalgılar ve diğer üflemeli çalgılarla flüt çalgısını birleştirici özellikte önemli ve benzersiz eserler yazmıştır. Bestecinin dört kısa parçadan oluşan, flüt ve piyano için yazmış olduğu *Joueurs de flute* adlı çalışması ise hem Doğu hem de Batı etkilerinin bir sentezi olarak ortaya çıkmaktadır. Eser, mitolojik, dini, edebi ve egzotik öğelerin bütünlüğü içinde bestecinin renkli süregelen hayatının bir özeti şeklindedir.

2. Albert Roussel'in Hayatı

"5 Nisan 1869'da Tourcoing'te doğan Fransız besteci Albert Roussel, anne ve babasının ölümü üzerine, yedi yaşından itibaren kentin belediye başkanı olan dedesinin yanında büyümüştür" (Aktüze, 2007: 1936). Küçük yaşta müzik yeteneği farkedilen Roussel, piyano eğitimi almış olduğu halde denizciliği meslek olarak seçmiştir. 1887'de yazıldığı Deniz Harp Okulu'nda beş yıl okuduktan sonra deniz subayı olarak mezun olmuştur (Sözer, 1986: 658). 1887'de on sekiz yaşındayken Le Bor okul gemisinde hizmete başlamıştır. Bir geminin sancağı olarak, birkaç yıl sonra Styx zırhlı savaş teknesiyle Cochinchin'e yolculuk yapmıştır (Landormy ve Marble: 1938:512). Roussel, deniz tutkusunu, ilk beste denemelerini yaptığı Melpomene'deki hizmeti esnasında şu sözlerle ifade etmiştir:

"Hiçbir şey, rüzgâra karşı hafifçe eğilen bir geminin yavaşça ve hafif bir şekilde sallanmasından daha hoş olamaz. Hiçbir şey, ana güvertenin altında uzanan okyanusun tuzlu tazeliğini solumaktan daha keyifli olamaz" (akt. Landormy ve Marble, 1938:512).

1894 yılında yirmi beş yaşında donanmadan ayrıldıktan sonra 1898-1905 yılları arasında Paris'te Gigout ile org, armoni, kontrpuan ve füg; Vincent d'Indy ile ise kompozisyon çalışmıştır (Aktüze, 2007: 1936; Sözer, 1986: 658). Mimaroglu'na göre, "d'Indy'den ders alan besteciler arasında Roussel, önce uzun bir süre öğretmenin 'maddeci' eğitiminin etkisinde kalıp kupkuru bir müzik yazdıktan sonra kişiliğini bulmuştur" (1999:103). Roussel'in *Trio op. 2* (1902) ve *Resurrection* (1903) adlı eserleri d'Indy etkisinde bestelenmiştir (Lockspeiser, 1938: 245). Roussel'in 1906 yılında bestelediği ilk senfonisi *Le poème de la Forêt* adlı eseri Debussy duyumsallığının yansıtıldığı bir çalışma olarak görülür (Lockspeiser, 1938: 246). "Roussel, Schola Cantorum'da henüz öğrenim görürken, 1902'de okulun kontrpuan öğretmenliğine atanmıştır. Bu okulda Eric Satie, Edgard Varése, Paul Le Flem, Alexis Roland-Manuel ve Bohuslav Martinu, Roussel'in öğrencileri olmuştur" (Sözer, 1986: 658).

"1909'da Hindistan ve Güney Asya gezisine çıkan Roussel, Doğu müziğinden çok etkilenmiş ve *Evocations* (Çağrışımlar) adlı orkestra süitini ve *Padmavati* opera-balesini bestelemiştir. Ancak daha partiyonu bitirmeden patlayan I. Dünya Savaşı nedeniyle orduda geri hizmet görevi almıştır" (Aktüze, 2007: 1936).

"Padmavati, Roussel'in izlenimci sayıldığı dönemin son yapıtıdır. Burada kendini gösteren izlenimcilik, aslında hem teknik yönden hem estirdiği hava bakımından Debussy kaynağından çok uzaklaşmış bir akışı sergiler. Bu müzik, görüntüyü sergilemek yerine, yoğunluğu kontrpuana dayalı kat kat ezgiselliği ile Doğusal düşünceyi vermeye yönelik bir durumun sezgilerini anlatmaya çalışır"(Say, 1987:358).

“1912 yılına kadar yazdığı yapıtlarında besteci 17. ve 18. yüzyıl Fransız müziğinin ustalarından Couperin ve Rameau'nun kontrpuantal anlayışına eğilmiş, ancak bas partisini kullanmayarak yeni bir kontrpuan deyişi geliştirmiştir. 1912'de yazdığı *Op. 17 Örumceğin Şöleni* bale müziği ile izlenimci akımın olanaklarından geniş biçimde yararlanmışır” (Say,1997:465).

Roussel'in eserlerinde; "d'Indy'nin klasik müziğin biçim ve yapı anlayışını iyi bilmeden herhangi bir yenilik yapılamayacağı görüşünün (baskısının) egemenliği kendini hemen belli eder. Buna karşılık uyumda, daha kişisel bir seçiş ve anlatım isteği ile Debussy'nin özgür havası etkindir" (Say, 1987:358). “Roussel'in izlenimcilikten en çok etkilenen eserleri: *Evocations*, *Rustiques*, *First Symphony*, (*Le poeme de la foret*), *Le marchand de sable qui passe*, ve *Le festin de l'araignée'dir*” (Tulga,2009: 86).

Roussel'in müziği belirli bir yere ya da akıma bağlı olmayan bağımsız bir stilde olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Schola Cantorum'un formalizinden, Debussy ve Ravel'in etkisiyle izlenimcilikten, Uzak Doğu ülkelerine yapmış seyahatler dolayısıyla egzotik etkiler ve neoklasisizm gibi birçok farklı unsuru içinde barındırmaktadır. Kontrpuan ustası olan Roussel, müziğinde tonal veya modal yapı kullanmasına rağmen, tonaliteyi kromatizm, bitonalite ve polimodalite ile çeşitlendirmiştir. İngiliz eleştirmen Edward Lockspeiser (1905-1973), Roussel'in müziğine ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır:

“Eserlerindeki granit sağlamlığında olan doku, ne Debussy tarzındaki yaratıcılığa, ne de Ravel'in ayrıntılardaki ince, mücevher benzeri işlenişe ulaşamamıştır; ama genelde boyun eğmez ve kaba yontulmuştur” (akt. Aktüze, 2007: 1936-37).

Lakic (2017), Roussel'in çalışmalarını üç dönem olarak değerlendirmiştir. Buna göre; birincisi Schola Cantorum'da iken, D'Indy'nin ve Debussy'nin tarzının öğelerini bir araya getirdiği dönemdir. İkinci dönem, Hindistan'a yaptığı gezi ile başlar. Egzotik konulara dönüştürerek tekniğini yeni ölçekler, renkler, melodiler ve ritimlerle zenginleştirir. Melodi esnekleşir ve ritimler daha karmaşık ve esnektir. Üçüncü dönem ise, zamanın çeşitli modern tekniklerini ve deneysel çalışmalar yaptığı dönemdir.

Görsel 1. Albert Roussel (1869-1937) (https://tr.wikipedia.org/wiki/Albert_Roussel)

2.1. Albert Roussel'nin Flüt Çalışmaları

Roussel'in çalışmalarında flüt çalgısını kullanması, ilk olarak ilk senfonisi *Le Poeme de la Foret*'in orkestra solo bölümlerinde ve *Le Festin de'an*'nın balesinde olduğu görülmektedir. Ancak besteci bunlarla sınırlı kalmamış flüt çalgısı için özel eserler yaratmıştır. Bu çalışmalar daha çok oda müziği özelinde gerçekleşmiştir.

Roussel'in flüt çalışmalarını kronolojik olarak sıralayacak olursak bu eserler; 1906 yılında obua, flüt, klarnet, fagot, korno ve piyano için yazdığı *Divertissement Op. 6*; 1924 yılında flüt ve şan için yazdığı *Deux Poemes de Ronsard Op. 26*; aynı yıl flüt ve piyano için yazdığı *Joueurs de Flute*; 1925 yılında flüt, keman, viyola, çello ve arp için yazdığı *Serenade*; 1928 yılında flüt ve orkestra için yazdığı *Aria No. 2*; 1929 yılında flüt, keman ve çello için yazdığı *Trio Op.*

40; 1934 yılında flüt ve keman için yazdığı *Andante ve Scherzo Op. 51*; aynı yıl soprano flüt ve piyano için yazdığı *Pipe in D Major*; 1936-37 yıllarını kapsayan süreçte flüt ve yaylı kuartet için yazdığı *Elpenor ou la Flute de Circe/Suite* şeklinde ortaya çıkmıştır.

“Trio Op.40 eseri, Amerikan oda müziğinin koruyucu azizi Elizabeth Sprague Coolidge tarafından görevlendirilen ve ona ithaf edilen Roussel'in üçlüsü, en iyi Fransız özelliklerine sahip modern bir tonal deyimde renkli kontrpuan, ritmik canlılık ve klasik netliğin bir ürünüdür” (<https://www.earsense.org>). Eser; Allegro grazioso, Andante ve Allegro non troppo olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. “Albert Roussel'in 1925'te Normandiya'da bestelediği Op.30 Serenade de kişiliği, özlü ve sevimli, ancak güçlü oluşuyla ilgi çeker. Orijinal ve çok berrak bir yazı stili dikkat çeker” (Aktüze, 2007: 1938). Eser Allegro, Andante ve Presto olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. “Andante et Scherzo op.51 adlı flüt ve piyano eser ise Roussel'nin yaptığı son çalışmalarından biri olmuştur. Bu eser hafif kromatik geçişlere sahip bir eserdir. 20. yüzyılda Fransız besteciler özellikle Paris Konservatuarı yarışmaları için flütün tüm teknik sınırlarını zorlayacak eserlerin bestelendiği dönemin örneklerindedir” (Ekiz, 2021: 43). Toff'a göre; Andante et Scherzo aslında Georges Barrère için yazılmış bestecinin *Joueurs de flute* adlı eserinin beşinci bölümü olarak değerlendirilmiştir (2012:254). Piyano ve nefesli çalgılar için yazdığı *Divertissement* adlı eser D'Indy'nin etkisinin oldukça belirgin bir örneğidir (Toff, 2012: 254).

2.1.1. Albert Roussel'in 'Joueurs de flute' Adlı Eseri

Roussel'in flüt ve piyano için yazmış olduğu *Joueurs de flute* adlı eseri bestecinin hayatı ve müzikal tarzının bir sonucu olarak, gezilerinden, mitolojiden ve edebi ürünlerden aldığı birleşimin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu açıdan eser, sadece flüt edebiyatının önemli bir parçası değil, aynı zamanda kullanılan kompozisyon teknikleriyle de dikkat çekmektedir.

Eser bir bütün olarak incelendiğinde; kısa melodik cümlelerin ve canlı ritimlerin etkisi görülmektedir ve geneli itibariyle modal bir etkiye sahiptir. Eserde flüt ve piyano eşit rollere sahiptir ve bir diyalog halindedir. Eserin ilk seslendirilişi 17 Ocak 1925 yılında Louis Fleury tarafından Paris'te gerçekleşmiştir. Eser mitolojik, dini, egzotik ve edebi dört farklı karakterin tasvir edildiği dört parçadan oluşmaktadır. Her bir parça ise Fransa'da dönemin önemli flütistlerine adanmıştır. Buna göre; birinci parça olan Pan, Marcel Moyse'a; ikinci parça olan Tityre, Gaston Blanquart'a; üçüncü parça olan Krishna, Louis Fleury'e; dördüncü parça olan Mr. De la Pejaudie ise Philippe Gaubert'e ithaf edilmiştir (Dobbs, 1996).

Eserin birinci parçası olan Pan, Antik Yunan mitolojisinde yarı insan yarı keçi görünümlü bir karakterdir. Roussel'in bu eserinde görülen özelliği ise Antik Yunan mitolojisine ve eski çağlara ait geleneksel müziğe olan tutkusunun ortaya çıkmış olmasıdır. Bu bölüm daha önceki yıllarda Debussy tarafından bestelenen *Syrinx* ile aynı tarzda yazıldığını söylemek mümkündür. Eserin bu bölümünde Yunan mitolojisi karakteri Pan'ın günlük hayatındaki duygu durumlarının çeşitliliği anlatılmak istenmiştir. Bu sebeple besteci kısa eserde bu değişken kısımlarda Pan karakterini tembel, kaprisli, dansçı ve yaramaz hallerini tasvir etmiştir. Bu duygu durumu değişiklikleri eserin içerisinde tempo değişikliklerine de yansımış ve bu kısa parça kendi içerisinde çok yavaş anlamına gelen *Tres Lent*, az yavaş anlamında *Moins Lent*, hafifçe hareketli anlamında *Moderement anime* ve yavaş anlamında *Lent* tempolarından oluşmuştur.

PAN

FLÛTE

Très lent (♩ = 52)

p

Moins lent (♩ = 66)

Accel.

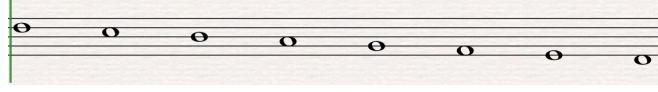
mf

f

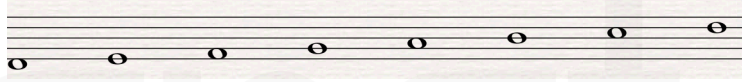
pp

Görsel 2. “Joueurs de flute op.27” Pan bölümü, 1-10 ölçüler

Doğaçlama tarzında yazılmış olan Pan bölümü dorian modu ile inici özellikte başlar. Müzik literatürü incelendiğinde; genellikle Pan karakterini anlatan eserlerde Debussy de dahil olmak üzere inici bir dorian modu kullanılmıştır. Ancak bu diziye Antik Yunan zamanında tutkuyu ve heyecanı temsil eden Frigyen adı verilmiştir.

Görsel 3. Antik Yunan Frigyen Dizisi

Görsel 4. Dorian Modu (Ortaçağ)

Eserde genel olarak kromatik yaklaşımlar kendini göstermektedir. Müzikte Pan'ın karakteri gibi tutku ve heyecan temsil edilmiştir. Eserde, ölçü değişiklikleri, karmaşık ritimler, kontrast motifler, ve yavaştan gittikçe hızlanan ve tekrar yavaşlayan tempo geçişleriyle gösterilmeye çalışılmıştır (4/4, 3/4, 2/4). Ayrıca besteci bazı bölümlerde ritmik yapıyı korumuş, motifleri ya da ezginin genel yapısını kromatik anlayışla geliştirmiştir.

Eser, çok yavaş anlamına gelen Tres lent ile hafif, sessiz bir şekilde piano ile giriş yapmıştır. Bölüm içerisinde sürekli tempo değişkenleri ve legato (bağlı) çalım tekniği görülmektedir. Crescendo, decrescendo, mezzo forte, mezzo piano gibi nüans terimleriyle yorumsal açıdan mistik bir hava yaratılmak istenmiştir.

Görsel 5. “Joueurs de flute op.27” Pan bölümü, 23-30 ölçüler

Üçüncü oktav ve birinci oktav arasında bulunan notalarda kromatik bir iniş ve çıkışlara yer verilmiştir. Görsel 5'te 23. ölçüde bu kombinasyonda üçüncü oktav si bemol notasından yedileme kromatik iniş görülmektedir. Bu bağlamda kromatik iniş ve çıkışlarda parmak koordinasyonunu sağlamak için Taffanel ve Gaubert'in Grands Exercices Journaliers De Mécanisme Pour Flûte adlı kitabından E.J 5 çalışmaları önerilmektedir. Bu çalışma kombinasyonları çeşitlendirilebilir.

Görsel 6. “Grands Exercices Journaliers De Mécanisme Pour Flûte” kitabı, E.J 5 çalışması (Taffanel ve Gaubert, 1957: 25).

İkinci bölüm olan Tityre, Tityrus (Tityre), Virgil'in *Eclogue* adlı romanında flüt çalan çobanın adıdır. Neşeli bir karakterdir. Eser, basit karakterli ve scherzo rolündedir. Bölüm genel olarak tekrar eden bir melodik tema içerisinde hareket etmiştir. Formsal olarak A – B – A olmak üzere üç bölümden oluşmuş ve serbest ezgi motifleri ile başlamıştır.

Dobbs'a göre, "Roussel'in bu müziği, Tityrus'un karmaşasını ve Meliboeus'un zor durumuna karşı sıradan, yüzeysel tavrını, staccatolar ile ayrıık melodik çizgiler ve 32'lik notaların yukarı doğru telaşlarıyla tasvir ediyor gibi görünmektedir" (1995: 54).

Görsel 7. Tityre Bölümü, 1-9 Ölçüler

Eserin ikinci bölümü canlı, çabuk anlamına gelen Vif temposu ile başlamıştır. Eserin tonu Mi minördür.ve besteci bu bölümde 2/2'lik tempoyu tercih etmiştir. Eserin girişinde flütün tempolu ve neşeli tutumu staccato tekniğiyle ifade edilmiştir. Eserin A bölümünde ikili, üçlü, dördü, beşli aralıklar staccato yazılarak mutlu bir karakter betimlenmiştir. B bölümü daha pastoral bir karaktere sahiptir. Eserde çok sık kullanılan staccato tekniği ile ilgili dil ve parmak koordinasyonunu geliştirmek için Marcel Moyse'un Enseignement Complet de la Flûte adlı kitabında yer alan 9 nolu çalışma önerilmektedir.

Görsel 8. "Enseignement Complet de la Flûte" Kitabı, 9 Nolu Çalışma (Moyse,1931, s.16).

Üçüncü bölüm olarak isimlendirilen Krishna, Hint mitolojisi tanrılarında biridir. "Krishna, doğüstü yeteneklere sahip, parlak, büyü ve ışıklı olarak tanımlanır. Krishna, flüt çalan ve evli çobanları (gopi) baştan çıkararak resimlerde gösterilmiştir. Çobanların efendisi olan Krishna, flütüyle onları hipnotize eder ve onları büyüleyerek dans etmelerini sağlar" (Lakic, 2017).

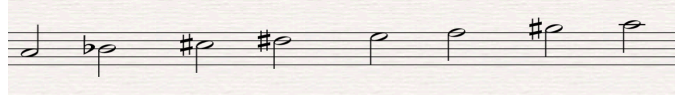
Hint mitolojisinde müziğin, sanatın, güzelliğin, dansın tanrısı olan aynı zamanda flüt çalan tanrı Krishna'nın eserin bu bölümde flüt çalmasının duysal, hipnotik gücünün ikna edici tasviri yapılmıştır. Besteci'nin Hindistan'a yaptığı gezi sonrasında izlenimlerini aktardığı en belirgin örneklerinden biri olan bu bölüm egzotik etkilerin görüldüğü eser 7/8'lik tempodadır. La majör tonunda olan eserin içeriğinde Hint ezgilerinin motifleri yansımaktadır. Pentatonik bir dizi kullanılmıştır. Flüt mistik ses rengiyle hipnoz edici bir etkiye sahiptir. Tempo değişimi çoban dansına da etki olarak yansımıştır.

Görsel 9. Krishna Bölümü, 1-17 Ölçüler

Eserin Krishna bölümünde rahat bir hızda anlamında gelen *lent* temposuyla başlamıştır. Eser serbest bir formdadır. Bölümde genel olarak tempo ve ton değişiklikleri görülmektedir. Ayrıca *staccato*, *legato*, *üçleme*, *üçüncü oktavlar*,

crescendo, *decrescendo*, *mezzo forte*, *mezzo piano* terimleri görülmektedir. Diğer bölümlere göre Krishna bölümünün temposu daha rahat bir çalığa ve aynı zamanda duyuşal hissi belirtmektedir. Besteci egzotik etkilerle tutkuyu ve heyecanı ifade eden Hint müziğinin Shri raga dizisini kullanmıştır.

Görsel 10. Shri Raga Dizisi

7/8 ritimde yazılan eserin ilk ve son bölümünde besteci yavaş tempoda la sesi üzerine shri raga dizisini kullanmıştır (la, si bemol, do diyez, re diyez, mi, fa, sol diyez). Bu dizi orta bölümde do sesi üzerinde gösterilmiştir (do, re bemol, mi, fa diyez, sol, la bemol, si). Tempo daha hızlıdır. Bir dans teması şeklindedir. Melodik olarak eksik ve artık aralıkların kullanılmasıyla eserde doğu etkisi kendisini göstermektedir.

Dördüncü bölüme adını veren Monsieur de la Péjaudie, bestecinin şiirlerinden etkilendiği Henri de Régnier'in romanı olan *La Pécheress'nin* (Günahkâr Kadın) ana karakteridir. Roussel, Fransız sembolist yazar Henri de Régnier'in şiirlerinden etkilenmiş ve vokal ve piyano için de çok sayıda eserler bestelemiştir (Lakic, 2017). Bu bölüme adını veren roman ile ilgili Dobbs şu ifadeleri kullanmıştır:

“Roman, 17. yüzyılın sonlarında Fransa'nın Provence kentindeki Aix şehrinde geçiyor. Marc-Antoine de la Péjaudie, tavırları ve tarzları birçok kadın için karşı konulamaz olan yakışıklı ve iyi giyimli bir adamdır. Siyah, delici gözlerle aydınlatılmış canlı bir yüzü ve mükemmel flüt çalmak için kıvrımlı dudakları vardır. Flüt çalmayı toplumun daha yüksek çevrelerine girmek ve kadınları baştan çıkarmak için bir araç olarak kullanır. Aix'e ilk geldiğinde, yerel bir Parlamento Başkanı flüt çalmasına hayran kalır ve onun için şu sözleri söyler: Cennetten Orpheus'un oğlunun her sesi duyduğumu sandığımda bu küçük caddeden tesadüfen geçiyordum” (Dobbs: 1997: 57).

Bu final bölüm fa majör tonunda yazılmıştır. Bölüm A- B-A giriş, gelişme ve tekrar giriş ile form yapısını oluşturmaktadır. 3/4'lük ritim kalıbıyla oluşmuş, flüt ve piyano partileri için akıcı ve net ifadelerin bulunması nüansların hassasiyetini gösterirken, belirli bir merak ve gizem uyandırmıştır. Kullanılan kromatik diziler, altılamalar, çarpmalar ile flütün teknik olanakları da gösterilmiştir.

Görsel 11. “Monsieur de la Pejaudie” Bölümü, 20-32 Ölçüler

Modern ve özgür bir etkiyle yazılmış bu bölümde besteci 1920'lerin modern flütçülerini tasvir etmiştir. Bunu nüans ve teknik olarak eğlenceli pasajlarla belirtmek istemiştir. 3/4'lük ritimde yazılan eserde başlangıçta Fa majör tonunun etkisi görülsede besteci özgür bir melodik çizgi kullanmıştır.

3. Sonuç

Roussel'in iş yaşamı sayesinde Uzak Doğu'ya yaptığı seyahatler müzikal gelişimi açısından büyük rol oynamıştır. Roussel'in yaşamış olduğu bu hayat müzikal yaşantısına stil çeşitliliği anlamında yön vermiş izlenimci, egzotik, neoklasik ve modern etkilerle şekillenerek özgün bir hal almıştır. Besteci müzikal etkilerini flüt çalığına da en gerçekçi haliyle yansıtmıştır. Bu açıdan Joueurs de flute adlı çalışması bestecinin yaşamının müzikal bir özeti gibidir. Bir eserin arka planını bilmek, eserin anlaşılmasını ve dolayısıyla performansı geliştirmek icracılar için büyük önem taşımaktadır. Joueurs de flute eseri, Roussel'in kompozisyon çalışmalarının ikinci döneminde, son derece verimli bir döneminde yazılmıştır. Roussel'in hayatı ve müzikal tarzının bir sonucu olarak, gezilerinden aldığı ilhamın farklı etkisiyle ortaya çıkan bu eser, sadece flüt edebiyatının önemli bir parçası değil, aynı zamanda kullanılan kompozisyon teknikleriyle de

dikkat çekmektedir. Joueurs de flute eseri, Roussel'in özgün ifade biçimi ve zamanın müzikal stilini ustalıkla işlemesi açısından bu çalışmayı önemli bir yere koymaktadır.

Kaynakça

Aktüze, İ. (2007). Müziği Okumak Cilt 4. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Dobbs, W. (1995). Roussel: The Flute And Extramusical Reference. Huntington: Marshall University- Royal Collage of Music.

Ekiz, D. (2021). "İzlenimcilik Akımının Flüt Repertuarına Yansımaları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.

Lakic, A. (2017). "Albert Roussel: Joueurs de Flûte". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. University of Music And Performing Arts Graz Institute For Wind And Percussion Instruments, Graz.

Landormy, P. ve Marble, M. M. (1938). Albert Roussel (1869-1937). *The Musical Quarterly*, 24 (4), pp. 512-527.

Lockspeiser, E. (1938). Roussel and Ravel. *Music & Letters*, 19 (3), pp. 245-250.

Mimaroglu, İ. (1999). Müzik Tarihi. İstanbul: Varlık Yayınları.

Moyce, M. (1931). Enseignement Complet De La Flute. Alphonse Leduc.

Say, A. (1987). Müzik Ansiklopedisi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (1997). Müzik Tarihi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. (Üçüncü Baskı).

Sözer, V. (1986). Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Taffanel P., Gaubert P. (1957). Grands Exercices Journaliers De Mécanisme Pour Flûte. Editions Musicales Alphonse Leduc.

Toff, N. (2012). The Flute Book: A Complete Guide for Students and Performers. USA: Oxford University Press.

Tulga, E. (2009). Müzikte Empresyonist Akım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Albert_Roussel (05.05.2020)

https://www.earsense.org/article/Roussel-Trio-for-Flute-Viola-and-Cello-Op_-40/ (10.06.2020).